

Suomen Senioriliike – Arvokkaan vanhenemisen puolesta ry 10 v

VANHUSPALVELUJEN MUUTOSPAINEEET

16.10.18 Helsinki

Arvoisat senioriliikkeen jäsenet, kunnioitettu emeritaprofessori Kivelä , hyvät läsnäolijat,

Sydämelliset onnittelut 10-vuotiaalle Suomen senioriliikkeelle. Lämpimät, isot kiitokset kaikesta siitä työstä, jota olette näiden vuosien aikana tehneet ikäihmisten hyvinvoinnin eteen, arvokkaan vanhenemisen puolesta.

10 vuotta sitten näitte tärkeänä ja ikäihmisten tilannetta ajatellen välttämättömänä perustaa uuden yhdistyksen ajamaan senioreiden asiaa ja nimenomaan toimimaan arvokkaan vanhenemisen puolesta.

Tänä päivänä työsarkaa arvokkaan vanhuuden saavuttamiseksi on edelleen paljon. Haasteita ja työtä näyttää olevan vielä enemmän kuin 10 vuotta sitten.

Arvokas, turvallinen vanheneminen edellyttää senioreiden tarpeiden huomioimista ja niihin vastaamista oikea-aikaisesti.

Tämä tarkoittaa, että niin toimeentuloon liittyvät taloudelliset, kehoon ja terveyteen liittyvät fyysiset ja psyykkiset samoin kuin sosiaaliset ja hengellisetkin tarpeet huomioidaan ja niihin vastataan asianmukaisesti.

Senioreiden tarpeisiin on vastattava kokonaisvaltaisesti - eri osa-alueet ja elämänalueet huomioiden.

Vanhustenhoidon ja **vanhuspalvelujen** tila Suomessa on monin paikoin hyvin haasteellinen. Tuon tuostakin tulee esiin vakavia puutteita ja käsittämättömiä laiminlyöntejä.

Ikäihmisten tilanne ja heidän tarpeisiinsa vastaaminen on paikoitellen Suomessa jopa katastrofaalisen huonolla tolalla.

Palvelujen määrää ja laatua ei ole saatu lisättyä tarpeen mukaan.

Vanhustenhoito ontuu vanhuspalveluissa, niin laitoksissa kuin kotipalveluissa suurelta osin **liian pienestä resurssoinnista johtuen**. Liian vähän henkilökuntaa, liian vähän aikaa. - Ja jos henkilökuntaa onkin, se on monin paikoin aivan liian usein vaihtuvaa.

Tähän on saatava kunnon korjausliike viiveettä.

Tämän päivän nopeasti muuttuvassa yhteiskunnassa myös digitalisaatio tuo lisähaasteita, joiden kanssa senioritkin joutuvat vastakkain.

Miten saadaan toteutettua hyvä tasapaino niin, että uudesta teknologiasta saadaan paras mahdollinen hyöty käyttöön ja avuksi senioreille, mutta samanaikaisesti säilytetään inhimillisuus, läheisyys, ihmisten välinen hyvä, voimaannuttava ja elämäniloa antava lämmin vuorovaikutus.

Arvokas vanhuus. Kuinka saadaan ja säilytetään kokemus siitä, että on arvokas, on arvostettu ja pystyy olemaan aktiivinen haluamallaan tavalla.

Jokainen on ainutkertaisen arvokas yksilö- jo pelkästään olemassaolonsa vuoksi. Ihmisen arvo ei riipu iästä, ei asuinpaikasta eikä toimintakyvystä, ei avun tarpeesta, ei varallisuudesta. Jokainen seniori on ainutkertaisen arvokas ja jokaisella on paljon annettavaa.

Jokaisen seniorin tulisi saada myös kokea olevansa arvostettu.

Seniorit tekivät aikoinaan sitkeästi työtä paitsi itsenäisyytemme, myös hyvinvointivaltiomme perustuksia valettaessa ja vuosikymmenten aikana seniorit ovat pitkälti rakentaneet sen hyvän, mikä meillä on käsillä. Ilman sitä sitkeää työtä ei olisi tätä yhteiskuntaa eikä olisi meitäkään.

Seniorit ovat tärkeitä toimijoita tämän päivän yhteiskunnassa. Tiedon, kokemusten eteenpäin välittäjinä, monien järjestöjen vapaaehtoistoiminnan kantavina voimina ja myös terveyden- ja sosiaalihuollon yhtenä tärkeänä tukipilarina, ajatellen esimerkiksi monia omaishoitajia ja vertaistukea antavia, senioreilla on keskeisen tärkeä tehtävä.

Seniorit asiantuntijoina. Seniorit lapsien tukena lapsenlapsia hoitamassa ja kuljettamassa. Seniorit palvelujen hankkijoina ja kuluttajina. Seniorit vaikuttajina. Listaa voisi jatkaa jos kuinka pitkään...

Ikä tuo väistämättä meille jokaiselle muutoksia ja palvelutarpeita. Osa meistä tarvitsee tukea ja apua enemmän – ja se on muistettava ja huomioitava tässä nopeasti muuttuvassa yhteiskunnassa.

- Eikä vain muistettava vaan siitä on huolehdittava.

Tässä maassa seurataan tarkasti ja toimitaan herkästi kun on kyse raskaana olevista naisista, raskausajasta ja lapsen synnytyksestä. Suomi on maailman kärjessä tällä sektorilla.

Samalla herkkyydellä ja intensiteetillä, aivan samalla tarmolla on huolehdittava tarpeista myös elämän jälkimmäisellä puoliskolla.

Miten päivänvalon näkee IKÄYSTÄVÄLLINEN SUOMI, jossa vanhuspalveluissakin vastataan senioreiden tarpeisiin niin, että täällä on turvallista vanheta? Niin, että on ilo vanheta Suomessa.

Ajattelen,että kaikki lähtee asenteesta ja tahtotilasta. Suomi ja suomalaiset menevät vaikka kallion läpi, jos on oikeaa asennetta ja tahtotilaa.

Ikäihmisten arvostus ja kunnioitus on saatava sille kuuluvalla tasolla.

Ikäihmisten arvostuksessa ja kunnioituksessa, ikäihmisten merkityksen ymmärtämisessä on todella parantamisen tarvetta tässä maassa.

Arvostus ja kunnioitus – se ei taakkana velvoita pakosta toimimaan vaan se työntää liikkeelle sisäisen palon vuoksi, se laittaa kiirehtimään, etsimään erilaisia ratkaisuja yhdessä senioreiden kanssa sen vuoksi, että on kunnia-asia huolehtia heidän hyvinvoinnistaan.

On kunnia-asia huolehtia hyvin heistä, teistä jotka aikoinaan huolehditte meistä ja monista muistakin.

Yksi näkyvä hyvinvointiyhteiskunnan kriteeri on siinä, kuinka hyvin huolehdimme heistä, jotka tukeamme ja apuamme tarvitsevat. Vanhuspalvelut ovat keskiössä.

Vanhuspalveluihin ja niiden parantamiseen liittyy päättäjiensä taholta paljon puhetta - suuria puheita ja lupauksia varsinkin jos ollaan estranaadeilla tai kameroiden edessä – mutta valitettavasti toimeen tarttuminen on jäänyt paljon vähäisemmäksi.

Viimeisin hyvä esimerkki tästä oli kansalaisaloite vanhusasianvaltuutetun viran saamiseksi.

Senioriliike ja jotkut muutkin järjestöt tarttuivat asian eteenpäin viemiseen konkreettisesti. Kiitos siitä. Tilaisuuksissa kaikki puolueet olivat kilpaa kannattamassa aloitetta, mutta valitettavasti monien kannatus jäi vain puheenvuoroon. Harvempia nähtiin turuilla tai toreilla keräämässä kannatuksia tai edes somessa muistuttamassa siellä liikkuvia kannatuksen tärkeydestä. Puhetta kuultiin mutta vaivaa asian eteenpäin viemiseksi nähtiin vähän.

Asian eteenpäin viemiseksi minä jätin eduskunnassa aloitteen vanhusasianvaltuutetun viran perustamiseksi, samoin talousarvioaloitteen tarvittavien varojen ohjaamiseksi siihen.

Edellinen iso ponnistus oli Senioriliikkeen vireille panema kansalaisaloite taitetun indeksin poistamiseksi. Tosiasia on, että meillä olisi huomattavasti vähemmän eläkeläisköyhiä ja köyhyysrajalla eläviä, jos indeksä ei olisi aikoinaan taitettu. Kansalaisaloitteen aikaan oli eduskunnassa paljon puhetta, mutta istuntosalissa minä jäin ainoaksi, joka tosiasiallisesti kannatti taitetun indeksin poistoa.

Myräkkä oli melkoinen, mutta sisäinen, isältä perimäni oikeudenmukaisuuden vaatimus, halu toimia ikäihmisten hyvinvoinnin eteen ja tietenkin monien teidän arvokas tuki ja apu, työnsivät minua toimimaan ja esittämään eduskunnassa puoliväli-indeksiä. Jotkut sosiaali- ja terveysvaliokunnan asiantuntijojistakin olivat nostaneet sitä esiin.

Suuren ääneen puhujat hiljenivät tuolloinkin ja kun olisi tarvittu toimia ja kannatusta, niin sitä ei salista valitettavasti löytynyt.

Tarvitsemme seniorit päätöksenteon ja linjausten keskiöön. Esitykset, muutokset on arvioitava aina myös ikäihmisistä lähtien. Lapsivaikutuksista puhutaan, mutta myös seniorivaikutukset ja niiden arviointi on saatava käytännön toimiksi niin valtakunnan, kuntien kuin käytännön toimijoidenkin tasolla.

Asiakaslähtöisen, seniorilähtöisen palvelun ja taloudellisuuden ei tarvitse eikä pidä olla vastakkaisia janoja. Asiakaslähtöinen, joustava, lähtökohtaisesti kokonaisvaltaisesti tarpeet huomioiva toiminta on usein myös taloudellisesti resursseja, euroja säästävämpää.

Vanhuspalveluun tarvitsemme satsauksia, niin konkreettisia euroja kuin inhimillisiä henkilöresursseja.

Tarvitsemme asenne- ja tahtotilamuutosta niin, että asetamme vanhuspalvelut ja niistä huolehtimisen prioriteettilistan kärkeen niin kunnissa kuin valtakunnallisestikin.

Seniorit on nähtävänä voimavarana ja monien asioiden mahdollistajana eikä kuluerinä.

Voimat on yhdistettävä muutoksen aikaansaamiseksi. Yhteistyötä on tehtävä ja sitä on pyrittävä tekemään saumattomasti.

Yhteistyö senioreiden ja läheisten, kuntien vanhustalvuluista vastaavien, eri seniori- ja vapaaehtoistyötä tekevien järjestöjen ja suoraan kuntien ja valtakunnan päättäjien kanssa on saatava käytännön läheiseksi, on päästävä puheista tekoihin, vanhustalvulujen parantamiseen joka tasolla.

Ikäystävällisen ajattelun, seniorilähtöisen toiminnan on ulotuttava myös kaupunki- ja asuntopuunnitteluun, esteettömyyden ja helposti rakennettavien palvelukokonaisuuksien toteuttamiseen eri kokoisissa yksiköissä ja myös suuremmassa kaavassa.

Näistä on pohjoismaissakin hyvää mallia, ns muistikylät yhtenä hyvänä esimerkkinä.

Vanhustalvuluissa tarvitsemme erilaisia asunivaihtoehtoja: oma koti ja sinne tuotavat palvelut, palveluasunivyksiköt, tehostetun palvelun yksiköt, perhehoito jne.

Sukupolvien välistä vuorovaikutusta niin arjessa kuin juhlistakin on pyrittävä lisäämään. Myös tähän voi kätkeytyä win-win- win- tulosta eli kaikki voittavat, kaikilla on annettavaa, kaikki hyötyvät.

Senioreilla on paljon annettavaa nuoremmille ikäpolville – ja toisin päin. Pienikin apu voi olla suuri ja Jaettu ilo on aina suurempi ja pidempään kestävä.

Yhteisöllisyyttä osana vanhustalvulua on tietoisesti pyrittävä lisäämään.

Vanhustalvuluiden yksi tukijalka on ollut ja tulee varmasti jatkossakin olemaan omaishoito. Osa haluaa asua kotona mahdollisimman pitkään jos vain apua on saatavilla.

Omaishoitajien jaksamisesta ja hyvinvoinnista on pidettävä huolta. Omaishoidon tukeen olisi saatava hyvät, valtakunnalliset kriteerit, tuki ei saa olla asuinpaikasta riippuvainen. Perustukeen on saatava korotus, tuen olisi oltava verotonta ja verotuksen omaishoitajavähennys auttaisi osaltaan. Näitä asioita ajamme.

Suomea pidetään hyvinvointivaltiona, mutta pitkät leipäjonot, monien senioriden taloudellisen toimeentulon tiukkuus, eläkeläisköyhyys kertovat jotain ihan muuta.

Mielestäni on häpeällistä ettei asiaa ole korjattu tehokkaammin.

Takuueläkkeitä on hivutettu pienin askelin ylöspäin, mutta ne eivät riitä kattamaan niitä leikkauksia, joita hallitus on tehnyt eläkeläisiin liittyen.

Tarvitaan suuremmat tasokorotukset niin takuu- kuin kansaneläkkeisiin. Ennen muuta toivoisin jatkossa käsittelyyn otettavan myös pienet työeläkkeet ja etsittävän keinoja, jolla pieniin työeläkkeisiin saadaan tasokorotusta.

Monet, erityisesti seniorinaiset ovat aikoinaan tehneet tärkeää työtä hoitaessaan perhettä, kasvattaessaan lapsia ja tämän ohessa päässeet usein vain matalapalkkatöihin. Työeläkettä ei ole paljon kertynyt. **Yhteiskunnallinen panos** tasapainoisten kansalaisten, nykyisten veronmaksajien kasvattamisessa on kuitenkin ollut merkittävä. **Se tulee huomioida.**

Eläkerahastojen kasvusta riittäisi hyvin työeläkkeiden puoliväli-indeksiin, aloittaen ensin vaikka kokeiluna.

Samoin olen peräänkuuluttanut eläkeyhtiöitä suuntaamaan osan kansainvälisistä sijoituksistaan kotimaahan senioreiden toimeentulon, terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi. Sopivia, edullisia

asuntoja ja niihin tuotavia palveluja, vanhustalvelua tarvitaan laajalla skaalalla. Siihen voisivat rikkaat eläkeyhtiötkin kantaa korttansa kekoon.

Konkreettisia, tarvittavia toimia ja toimijoita vanhustalvelujen parantamiseksi on monia.

Se mikä on päivän selvää, on se, että vanhukset palvelutarpeineen eivät voi odottaa.

Vanhustalvelu on priorisoitava kärkeen ja hyväksi todetuista käytänteistä on levitettävä tietoa ja ne on saatava nopeasti ja joustavasti käyttöön.

Arvokkaan vanhenemisen puolesta tarvitaan sitkeää yhteistyötä.

Kiitos että lähditte 10 v sitten liikkeelle. Kiitos, että olette pitäneet näkyvästi ääntä toimineet konkreettisesti ja kiitos, että jatkatte työtä arvokkaan vanhenemisen puolesta. Kiitos hyvästä yhteistyöstä. Sen toivon jatkuvan.

- Uskon, että yhteistyössä piilee voima ja hyvät ratkaisut.

Lopuksi haluan toivottaa teille jokaiselle **terveyttä, voimia, viisautta ja siunausta kaikkiin toimiin.**

Kiitos.

Sari Tanus,

Kansanedustaja (Kd)

